

Täysistunto

Torstai 28.5.2020 klo 16.00—18.11

2.4. Suullinen kysymys EU-maiden lainanmaksukyvystä (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 74/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä samaan asiakokonaisuuteen, edustaja Harkimo, Liike Nyt.

Keskustelu

16.27 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies! Kun tämä idea on syntynyt Saksan ja Ranskan välillä, niin on selvää, että ne myös haluavat pelastaa omat pankkinsa, kun haluavat jakaa suoria tukia. Tämä on päivän selvää. Mutta kun tässä on myös iso lainapotti kyseessä ja me haluamme jakaa lisää velkaa maille, jotka ovat jo nyt ylivelkaantuneita, ja kun tiedämme, että jossain vaiheessa tulee EKP:stä vielä isompi lainapaketti, ajaudumme siihen tilanteeseen, että meidän on pakko antaa lainoja anteeksi. Se seuraa tämän jälkeen. Näiden lainojen anteeksiannon yhteydessä maille on asetettava selvä tiekartta. Lainojen anteeksiannon jälkeen tämän rahanpainamisen eli lainojen lisäämisen tulee loppua. Miten te, hallitus, kuvittelette, että maat, kuten Italia ja Espanja, tulevat selviämään jatkuvasta lainanotosta, kun ne ovat jo nyt melkein maksukyvyttömiä?

16.29 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se, että olemme tässä tilanteessa koronaviruksen seurauksena, ei ole tietenkään minkään maan talouspolitiikan syytä. Sille ei ole voinut kukaan yhtään mitään, että virus on tullut Eurooppaan. Mutta siinä tilanteessa, jossa monilla maille on ollut ongelmia suoriutua niistä sitoumuksista, joita yhdessä olemme eurooppalaisella tasolla maille laittaneet, on aivan keskeistä, että niistä säännöistä täytyy pitää kiinni, ja siksi Suomi korostaa aina oikeusperustaa, sääntöpohjaisuutta, ja tämä koskee myös meitä.

Myös Suomen valtionvelka tulee kasvamaan varsin paljon. Siksi on tärkeää, että me pystymme hallitsemaan sitä velkaa, ja siksi ei Suomi — eikä Eurooppakaan — tule pelkällä velalla tästä selviytymään eikä toisaalta veroillakaan selviytymään. Se vaatii uudistuksia, ja meidän kohdallamme ne ovat varmasti erilaisia uudistuksia kuin monissa muissa maissa.

Mutta se, että jokainen maa hoitaa itse oman talouspolitiikkansa ja on itse vastuussa myös omasta velastaan, jonka on [Puhemies koputtaa] sinne aikaansaanut, on keskeistä myös meille tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Suuren valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Hassi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

16.30 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikkein kalleimmaksi tulisi, jos Eurooppa päästettäisiin vajoamaan pitkittyneeseen, syvään koronalamaan. Suomen viennistäkin yli puolet suuntautuu EU-maihin. Se, miten muiden EU-maiden talous jaksaa, vaikuttaa väistämättä myös meihin.

Komission eilen julkistamassa ehdotuksessa erinomainen piirre on juuri se, mistä ministeri Tuppurainen puhui, eli lyödään kaksi karpästä yhdellä iskulla: valtaosa niistä investoinneista, joilla elvytettäisiin Eurooppaa ylös koronalamasta, suuntautuu kohteisiin, joilla myös hillitään ilmastomuutosta, rakennetaan kestävää tulevaisuutta. Mielenkiintoinen piirre komission ehdotuksessa on myös se, että ainakaan osittain ei rahoitettaisi jäsenmaiden jäsenmaksuilla tai jäsenmaiden takauksilla vaan uusilla tulonlähteillä, kuten muovijätteen tai hiilidioksidipäästöihin kohdistuvilla veroilla, siis saastuttamiseen kohdistuvilla veroilla. [Perussuomalaisten ryhmästä: Lisää veroja!] Miten hallitus suhtautuu [Puhemies koputtaa] tähän?

16.31 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio esitti jo alun alkaen vuonna 2018 EU:n monivuotisen rahoituskehysten uusiksi tulolähteiksi kolmea uutta tuloa: muun muassa tätä muoviin perustuvaa maksua, päästökauppatuloihin perustuvaa maksua ja sitten yhteiseen yhteisöveropohjaan perustuvaa maksua. Näistä kaikista Suomi kävi jäsenmaiden kanssa keskusteluja, kun olimme EU-puheenjohtajamaa, ja päädyimme itse siihen, että eniten kannatusta sai tämä muoviin perustuva maksu. Ja nyt on niin, että tämä on sisällytetty tähän komission ehdotukseen tulevalle rahoituskehyskaudelle, eli Suomen tekemä työ on tuottanut tulosta ja yksi uusi oma vara voitaneen ottaa käyttöön jo nyt tulevalle rahoituskehyskaudella.

Mutta nämä kaikki muut — kun on keskusteltu EU:n erilaisista uusista verotulolähteistä, digiverosta tai muusta — jäävät keskusteltavaksi tuleville vuosille. Tämän tulevan rahoituskehysten aikana tulisi voida sopia, ottaako EU käyttöön tällaisia uusia omia varoja [Puhemies koputtaa] vai mennäänkö jatkossakin näillä jo tutuksi tulleilla tulolähteillä.

16.32 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka tämä paketti on valtava ja sitä on toki syytä arvioida erittäin kriittisestikin, niin silti minua hämmäntää se, että tästä ikään kuin maalataan semmoinen musta mörkö. Elinkeinoelämän keskusliitto esimerkiksi totesi, että ilman vahvoja yhteisiä toimia EU ei elvy kriisistä ja uhkana on pitkä investointilama. Se olisi myrkkyä Suomen viennille, josta 60 prosenttia, kuten edustaja Hassi sanoi, menee EU:hun.

Sen sijaan tässä on luotu sellaista mielikuvaa, että näillä päätöksillä — kun mietitään, mihin Suomi sitten aikanaan menee — Suomi menisi liittovaltioon tai Suomi rikkoisi bailout-sääntöjä ja vastaisi toisten maitten veloista. Haluan yksiselitteisen vastauksen: Ajautuuko Suomi liittovaltioon? Vastaako Suomi toisten maitten veloista? [Perussuomalaisten ryhmästä: Vastaus on kyllä!]

16.33 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toisten maiden veloista, siitä mitä sinne on kertynyt holtittoman talouspolitiikan seurauksena, eivät voi muut maat alkaa vastaamaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Ja kaikkeen, mihin Suomi menee mukaan, se menee yhteisillä päätöksillä siitä, mitä me olemme valmiita tekemään sen eteen, että Suomeen ei tule vaikkapa investointilamaa meidän vientiteollisuudellemme, koska meidän teollisuuden rakenne on sen kaltainen, että koti-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

markkinan menestyminen on meillekin tärkeää. Siksi on myös yrityksiä ja elinkeinoelämää ajatellen keskeistä, ettei voi olla niin, että veronkiristykset olisivat ratkaisu tähän, vaan meidän täytyy tehdä enemmän työtä, nostaa työllisyysastetta, tehdä rakenteellisia uudistuksia, niin että meille syntyy kestävä kasvua ja että tämä maanos on kilpailukykyinen Yhdysvaltoja tai Kiinaa ajatellen. Joten se, että eurooppalaiset yritykset pärjäävät maailmalla, että suomalaiset yritykset pärjäävät maailmalla, on kyllä tämänkin kansantalouden [Puhemies koputtaa] aivan keskeinen kulmakivi.

16.34 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun kuunteli edustaja Tavion puhetta, niin jäi mietityttämään, miksi nyt koronakriisissä kritisoidaan tukea, kun te itse olitte valmiita 86 miljardin euron Kreikka-pakettiin — te ja kaikki perussuomalaiset kansanedustajat. [Mika Niikko: Ei pidä paikkaansa!] Se, että nyt tuetaan työllisyyttä, nyt tuetaan elpymistä, on teille myrkyä, mutta te kyllä liputitte Kreikka-paketin puolesta. Siinä en näe kovin suurta logiikkaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Hallituksen kyselytunti!]

Arvoisa puhemies! EU-maiden talouden nostaminen on Suomen etu. Yli puolet meidän viennistämme menee EU-maihin, mutta paketissa on monta kriittistä kohtaa, joihin pitää puuttua. Ensimmäinen on se, ettei tästä missään tapauksessa tule pankkituki. Miten varmistetaan se, että ne varat menevät elvytykseen ja työhön, eivät pankkeihin Saksaan ja Ranskaan? Miten huolehditaan budjettisuvereniteetista [Puhemies koputtaa] niin, että jatkossakin meidän talouspolitiikkamme on omissa käsissä? [Puhemies: Aika!] Ja vielä kysymys: voisiko yhteisiin varoihin hiiliveron ja muoviveron lisäksi tulla esimerkiksi transaktiovero? [Sanna Antikainen: Lisää veroja!]

16.35 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä EU-laajuiset tai vielä laajemmat verot, jotka vaikuttavat globaalisti, liittyen vaikka lentoveroon tai siihen muoviveroon, jota Suomikin on nyt edistämässä, eivät voi tietenkään olla kansallisia kysymyksiä, vaan niiden täytyy olla kansainvälisiä kysymyksiä. Nyt niistä aletaan neuvottelemään, mutta tietenkään pelkillä veronkiristyksillä tämä maanos ja manner ei nouse vaan tarvitaan sitä, että me olemme aidosti kilpailukykyisiä verrattuna muihin maanosiin.

Mitä tulee sitten tähän tukeen, niin on keskeistä, että jokainen maa hoitaa omaa talouspolitiikkaansa vastuullisesti, ja on myös tärkeää, että ei ole napanuoraa valtioiden ja pankkien välillä. Suomi jos mikä tietää sen kaikista kovimman kautta, kun 90-luvulla täällä tehtiin isot reformit myös pankkeihin. Valitettavasti tätä ei ole edelleenkään kaikkialla tehty eikä kaikilta osin ole noudatettu niitä sääntöjä, joita yhdessä on sovittu. Siksi sääntöpohjaisuus on niin keskeistä, että sitten kun tulee ongelmia ja hätää, ei tarvitsisi alkaa tulkinnoista käymään kiistoja.

16.36 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio on nyt oman ehdotuksensa elpymisrahastoksi antanut, ja selvää on, että kun Suomi nyt muodostaa oman kantansa, niin se muodostaa sen omista kansallisista lähtökohdistaan näitä neuvotteluja varten. Mutta yhtä selvää on se, että kyllä Suomen kansallinen etu on se, että Eurooppa tästä elpyy, ja sen massiivisen kriisin takia, joka nyt meitä on kohdannut, on vaikea nähdä, että se tapahtuisi ilman eurooppalaisia yhteisiä toimia. Samaan aikaan tässäkin krii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

sissä on pidettävä kiinni niistä periaatteista, että jokainen maa vastaa omasta taloudestaan ja vastaa omista veloistaan.

Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä näkee, että nyt pitää pystyä vaikuttamaan tähän pakettiin ja korjaamaan sitä. Teen kolme ehdotusta: Ensinnäkin yksi on se, että tätä pitää pystyä merkittävästi suuntaamaan lainapainotteisuuteen avustuspainotteisuudesta. Toiseksi tuen pitää olla ehdollista, läpinäkyvää. Sitä pitää voida valvoa, ja siinä pitää olla myös velvoite laittaa taloutta kuntoon. Kolmanneksi pitää katsoa myös Suomen oman saannin perään, esimerkiksi [Puhemies koputtaa] tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Ja vielä lopuksi: [Puhemies: Aika!] pitää lähteä siitä, että Suomen budjettisuvereniteetista pidetään kiinni. Miltä nämä kuulostavat?

16.38 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aivan selvää, että jos tämänkaltaiset asiat — eduskunnan budjettisuvereniteetti, ehdollisuus, tarkkarajaisuus — eivät toteudu, niin ei Suomi voi olla matkassa sellaisessa, ja siksi ne ovat niitä lähtökohtia, joiden puolesta me olemme koko ajan tehneet työtä. Ennen kuin komissio edes esitti omaa pakettiaan, Suomi on aina korostanut sitä, että me arvostamme lainapainotteisuutta. Kun tähän tulee nyt uusia elementtejä siinä, että tehdään myös isoja avustuksia, niin voi olla niin, että... Jos ajatellaan vaikka avustuksia tieteseen ja tutkimukseen tai aluekehitykseen nykyistenkin ohjelmien kautta, niissä on aina olemassa ehtoja. Tästä ainoastaan alkaa nyt iso, iso neuvottelu siitä, mihin suuntaan Suomi pystyy tätä pakettia parantamaan. Mutta eduskunnan budjettisuvereniteetti, tarkkarajaisuus ovat niitä asioita, joita ilman Suomi ei pysty asiaa hyväksymään, joten niiden pohjalta Suomen perustuslakia noudattaen me teemme työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Uskon, että tästäkin asiasta keskustellaan vielä monta kertaa. — Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa: edustaja Lepomäelle ja sen jälkeen alkuperäisen kysymyksen esittäjälle edustaja Junnilalle.

16.39 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te ministerit totesitte, että olette käyneet verrokkimaidemme, kumppanimaidemme, kanssa keskusteluja ja teillä on ollut ehtoja ennen komission esitystä. Voisiko kohtuudella pyytää, että julkistaisitte ne ja kertoisitte niistä myös hyvissä ajoin etukäteen, että voidaan käydä näin laajoista asioista kansalaiskeskustelu Suomessa?

Vai voiko olla niin, että mahdollisesti syy, miksi ette ole enää tehneet yhteistyötä kansaryhmän kanssa, on se, että Suomi on lipumassa heikon talouspolitiikan maaksi? Ministeri Kulmuni puhui sen puolesta, että valtiot vastaavat omasta talouspolitiikastaan ja tekevät vaadittavia rakenneuudistuksia. Kuitenkin on niin, että Suomella, tai Marinin hallituksella pikemminkin, ei ole ollut minkäänlaista kiirettä tehdä minkäänlaisia uudistuksia. Alijäämä on tänä vuonna 20 miljardia ja tästä eteenpäin joka vuosi 10 miljardia, vaikka näillä meidän verrokkimaillamme alijäämä muuttuu ylijäämäksi jo parin vuoden päästä. [Puhemies koputtaa] Milloin laitatte Suomen eurokuntoon?

16.40 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Koronakriisistä johtuen Suomi velkaantuu tänä vuonna erittäin rankasti, se pitää paikkansa. [Ben Zyskowicz: Ei sitä kysytty!] Kokoomus on käsittääkseni esittänyt vielä suurempia menolisäyksiä kuin tämä hallitus, joten velkaa kyllä nyt otetaan paljon, mutta ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

ihan niin paljon kuin kokoomus on esittänyt. [Timo Heinonen: Höpsis!] Sitten on myös niin, että sen vastapainona meidän täytyy pystyä myös taittamaan tuo velkaantumisen, ja se tulee vaatimaan erittäin massiivisia rakenteellisia uudistuksia, ja jos niitä uudistuksia ei pystytä tekemään, se tulee vaatimaan erittäin mittavia budjettisäästöjä, se tulee vaatimaan verojen muutoksia. Ihan samanlaisessa tilanteessa ovat monet eurooppalaiset maat — joka ikinen maa.

Meidän taloutemme pitäisi olla niin hyvässä kunnossa, että kun tulee tämänkaltaisen tilanne, me voisimme vahvemmin elvyttää. Viime vuosikymmenen aikana Suomi ei selviytynyt finanssikriisistä kertaakaan ylijäämäiseksi, ja siinä mahtaa olla kokoomuksellakin oma osansa.

16.41 Vilhelm Junnila ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä velkapaketissa Suomi vastaisi muiden maiden veloista ja nimenomaan saksalaisten ja ranskalaisten rahoituslaitosten sitoumuksista Italiaan ja Espanjaan, vaikka edustaja Arhinmäki muuta väittää. Ministeri Tuppurainen vastasi, että Suomi vaikuttaa ties missä pöydissä ja etua ajetaan kaikkialla ja hyvin ajetaan. Siksi kysyn ministeri Kulmunilta: pitääkö paikkansa, että ministeri ei 9. huhtikuuta vaatinut perustuslakivaliokunnan edellyttämää ehdollisuutta vaan hyväksyi silloin euroryhmän päätöksen lainojen ehdollisuuden poistamisesta?

Lisäksi kysyn Tuppuraiselta: miten neuvottelut ovat mielestänne edenneet, jos tarkoitus oli saada lainapainotteinen paketti, joka sisältää ehtoja ja vastikkeellisuutta? Nyt kuitenkin kaksi kolmasosaa siitä on puhdasta lahjarahaa, 500 miljardia euroa, ilman ehtoja, ilman vastikkeellisuutta ja vielä siten, että kun muut maat saavat, niin Suomi maksaa ja kohta ilmeisesti maksaa vielä vähän lisää veroina. [Puhemies koputtaa] Tämä heikentää suomalaisten yritysten ja suomalaisen julkisen palvelutuotannon tilaa ja kaikkia niitä asioita, [Puhemies koputtaa] joita ministeri Tuppurainen korosti.

16.42 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen EU-vaikuttamisen linjahan on varsin avoin. Se kanta tulee aina eduskuntaan, ja siihen kantaan pääsee oppositio vaikuttamaan valiokunnissa. Perustuslakivaliokunta on kahteen otteeseen käsitellyt sitä asiaa, johon edustaja Junnila tässä viittasi — Euroopan vaukasmekanismien ehdollisuutta — ja suuri valiokunta on minulle myöntänyt kannan, kun olen lähtenyt Suomea edustamaan, joten meillä se vaikuttaminen tapahtuu etukäteen — etukäteen tapahtuu meillä se kannanmuodostus. Niistä kaikista kannoista te voitte lukea, että Suomi on aina kannattanut ehdollisia ratkaisuja, Suomi on kannattanut lainapainotteisia ratkaisuja, tarkkarajaisuutta, budjettisuvereniteettia. Nuo kannat ovat täysin avoimia, ne ovat suuren valiokunnan sivuilta luettavissa ja perustuslain tulkinnan mukaisia, ja niiden pohjalta me toimimme. On hienoa, että Suomella se vaikuttaminen on etukäteistä eduskunnan kautta eikä jälkikäteistä, kuten monissa maissa on.

16.43 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Junnila, Suomen Eurooppa-politiikka lähtee siitä, että me hoidamme Suomen etua parhaiten toimimalla avoimesti ja rakentavasti ja vieden omia esityksiämme eteenpäin ilman, että tyrmäämme asioita ikään kuin nelirajajarrutuksessa jo heti ovelta. Asioita saadaan lävitse silloin, kun niistä yhdessä neuvotellaan. Suomi näissä ennakkokeskusteluissa piti esillä sitä, että meidän näkemyksemme mukaan kaikkien kannalta olisi parempi, että tämä elvytyskokonaisuus muodostuisi enempi lainapainotteiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 82/2020 vp

Nyt me olemme saaneet tästä komission esityksen, mutta tämä on vasta komission esitys, ja nyt ne todelliset neuvottelut alkavat. Ne käydään Eurooppa-neuvostossa Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan Charles Michelin johdolla. Siellä Suomen pääministeri Sanna Marin edustaa Suomea eduskunnasta saatavan mandaatin perusteella, ja siellä sitten päätetään, millainen lopputulos on Suomen kannalta paras. Emme me sinne ehdoitta mene. Yksi ehdollisuus, joka tässä on vielä jäänyt mainitsematta, on oikeusvaltioperiaate. Se on komission esityksessä mukana, ja [Puhemies koputtaa] me pidämme huolta siitä, että se myös lopullisesta ratkaisusta löytyy.

Kysymyksen käsittely päättyi.